

กลวิธีการสอนภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านและการเขียน
ให้กับนักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมร

Thai language teaching strategies for enhancing reading and writing skills
for Thai-Khmer ethnic students

สิริพัชญ์ หาญนอก

Siraphat Hannok

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนก

Lecturer in Thai Language Department, Faculty of Education, Rajanagarindra Rajabhat University

Email : tonjoiij@hotmail.com

Received: December 1, 2022

Revised: March 27, 2023

Accepted: April 12, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มุ่งนำเสนอกลวิธีการสอนภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านให้กับนักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมร การสอนทักษะทางภาษาให้เกิดประสิทธิภาพที่สุดคือผู้สอนต้องเข้าใจพื้นฐานของผู้เรียนและผู้สอนต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์การสอนในด้านภาษาศาสตร์เพราะเป็นสิ่งที่ทุกภาษาสามารถทำความเข้าใจร่วมกันได้ เมื่อผู้สอนเข้าใจพื้นฐานของผู้เรียนแล้วต้องหาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ ได้แก่ การสอนภาษาแบบโฟนิกส์ซึ่งเป็นวิธีการสอนออกเสียงที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงและตัวอักษรโดยใช้การออกเสียงเป็นตัวกำหนด และให้ความสำคัญกับเสียงของตัวอักษรและการสะกดคำและทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน Brain-based Learning (BBL) ซึ่งการเรียนรู้ภาษาเป็นการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยประสาทสัมผัสทั้งห้าในการช่วยในการจำด้วยการใช้สีแยกองค์ประกอบของคำให้ชัดเจนผ่านบัตรคำเพื่อให้เด็กได้ฝึกการอ่าน เพื่อนำไปสู่การออกแบบสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ : การสอนภาษาไทย , การอ่านและการเขียน, นักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมร

Abstract

This academic paper for everyone to write a program presenting English teaching strategies to enhance reading skills for some groups of Thai-Khmer students. Practicing effective language skills May you use understanding for everyone and use understanding. Hereafter, science meets linguistics groups because all languages that can be combined must be obtained when they want to be understood before their use. Have students practice pronouncing the sentences, the relationship between sounds and letters, with spaces and don't forget the sounds of the letters to fill the words and don't forget to let them learn using the Brain-based Learning (BBL), which Learning a language is learning that helps you find memory with all five senses. Then separate the colors to answer the questions clearly through the word cards for children to practice reading. Determine the required media design to meet the requirements.

Keywords : Teaching Thai language, reading and writing, Thai-Khmer ethnic students

บทนำ

การศึกษาในประเทศไทยกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการจัดและส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการนำพาประเทศไทยให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งการอ่านและการเขียนถือเป็นสาระที่สำคัญที่ถูกบรรจุลงในสาระการเรียนรู้แกนกลาง โดยสถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) เป็นผู้ดำเนินงานโครงการอ่านออกเขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่อง และสื่อสารได้ ตามนิยามที่ว่า การอ่านออกเขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่องและสื่อสารได้ ในที่นี้ คือ การรู้หนังสือ (Literacy) หมายถึง “ความสามารถในการอ่าน การฟัง - ดู การพูด เพื่อรู้เข้าใจ วิเคราะห์ สรุปสาระสำคัญ ประเมินสิ่งที่อ่าน ฟัง - ดู จากสื่อประเภทต่าง ๆ และสื่อสารด้วยการพูด การเขียนได้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การอยู่ร่วมกันในสังคม และการศึกษาตลอดชีวิต” มุ่งหวังให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีความสามารถในการอ่าน หมายถึง การอ่านออกเสียงถูกต้องตามหลักการอ่านภายในเวลาที่กำหนด การอ่านออกเสียง อ่านในใจ อ่านสัญลักษณ์ และแผนภูมิ โดยเข้าใจเรื่องที่อ่าน หลักการอ่าน หมายถึง การอ่านออกเสียงตามหลักเกณฑ์การอ่านออกเสียงได้ตามอักขรวิธี โดยอ่านกลุ่มคำที่ไม่มีตัวสะกด กลุ่มคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา กลุ่มคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา กลุ่มคำที่มีสระลดรูป กลุ่มคำที่มีสระเปลี่ยนรูป กลุ่มคำที่มีคำควบกล้ำ กลุ่มคำที่มีอักษรนำ กลุ่มคำที่มีรูปวรรณยุกต์ และกลุ่มคำที่มีตัวการันต์ โดยอ่านสะกดคำไม่ผิด ไม่อ่านข้ามคำ ไม่อ่านเพิ่มคำ ไม่อ่านซ้ำคำ มีความมั่นใจในการอ่าน และสามารถแบ่งวรรคตอนการอ่านได้ถูกต้อง

ความหลากหลายของวัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ตามตะเข็บชายแดนทำให้เกิดภาวะหลายภาษา

เกิดขึ้นโดยความหมายตามที่อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2548) กล่าวคือ ภาวะที่คนใดคนหนึ่งมีความรู้หรือสามารถพูดได้มากกว่า 1 ภาษา เช่น คนไทยอีสานที่พูดได้ทั้งภาษากูย ภาษาเขมรและภาษาไทย โดยภาวะหลายภาษานี้เกิดขึ้นจากการเรียนรู้โครงสร้างภาษาที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของเด็ ก ตามแนวคิดของกลุ่มไวทยากรณ์ แปรรูป (Transformationalist) ที่ปราณี กุลละวณิชและคณะ (2540) กล่าวว่าตามแนวคิดนี้เด็กทุกคนจะมีความสามารถทางภาษาที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ซึ่งเรียกว่ากลไกการเรียนรู้ภาษาภาษาแม่ โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลายของไทยไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ในการสื่อสาร

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมีกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่ม โดยเขาเหล่านั้นไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ จังหวัดบุรีรัมย์ประชากรส่วนใหญ่พูดภาษากูยหรือเป็นภาษาที่หนึ่ง (Smalley 1988 อ้างถึงในอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2548)) แต่ก็ยังพูดภาษาอื่น ๆ ได้ด้วย ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาลาว (ไทยถิ่นอีสาน) และภาษากูย โดยการเลือกใช้ขึ้นอยู่กับโอกาส สถานการณ์ ที่ตั้งของชุมชน การศึกษา อายุ โดยคนรุ่นปัจจุบันมีภาวะหลายภาษาเพิ่มมากขึ้น ความจริงข้อนี้แสดงให้เห็นว่าระบบการศึกษาของไทยและกฎระเบียบต่าง ๆ มิได้เป็นตัวจำกัดขอบเขตของภาษากูยหรือเป็นภาษาแม่ ในทางตรงกันข้ามเห็นได้ชัดเจนว่าประชากรที่พูดภาษากูยหรือมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดปัญหาการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเนื่องจากภาษากูยหรือและภาษาไทยอยู่คนละตระกูลภาษาและมีความต่างกันออกไป

ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงต้องการที่จะนำเสนอกลวิธี การสอนภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านให้กับนักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมร มุ่งหวังให้เกิดแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนในกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-เขมรให้เหมาะสมกับบริบทการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์ สร้างความสำนึกและวางแผนการใช้ภาษาไทยที่เป็นภาษาประจำชาติสืบไป

นักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมรคือใคร

เด็กนักเรียนที่เติบโตมาในท่ามกลางของการใช้ภาษาเขมรถิ่นไทยในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีมากถึงร้อยละ 40 ของประชากรในจังหวัดบุรีรัมย์ จะใช้พูดมากในแถบอำเภอกระสัง ประโคนชัย บ้านกรวด ละหานทราย บ้านด่าน และเมืองบุรีรัมย์ มีแนวโน้มที่จะใช้ภาษาเขมรถิ่นไทยในการสื่อสารเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยการใช้ภาษาเขมรถิ่นไทยของผู้คนที่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าวใช้เป็นภาษาแรกหรือหนังสือสารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโดย ประกอบผลงาม (2538) ให้ข้อเท็จจริงว่าคำว่าเขมรถิ่นไทย หมายถึง ภาษาเขมรและผู้ที่พูดภาษาเขมรในประเทศไทย ซึ่งภาษาเขมรเป็นภาษาตระกูลออสโตร-เอเชียติก ปัจจุบันเป็นที่รู้จักในนามว่าตระกูลออสโตรเอเชียติก นักภาษาศาสตร์แบ่งภาษาเขมรตามเขตการปกครองออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่ (1) ภาษาเขมรเหนือ หรือภาษาเขมรสูง หรือภาษาเขมรถิ่นไทย พูดโดยคนไทยเชื้อสายเขมรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย คนกลุ่มนี้เรียกตัวเองว่า คแมร หรือบางครั้งก็เฉพาะเจาะจงว่า คแมร-ลือ แปลว่า เขมรสูง และเขาเรียกคนเขมรที่อยู่ในกัมพูชาว่า คแมร-กรอม แปลว่า เขมรต่ำ ส่วนคำว่า เขมรเหนือ นั้นเป็นคำที่ใช้เป็นครั้งแรกโดย วิลเลียม เอ. สمولลีย์ (William A. Smalley) นักภาษาศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องสภาวะของภาษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (2) ภาษาเขมรกลาง พูดโดยคนเขมรในประเทศไทย กัมพูชา และ (3) ภาษาเขมรใต้ พูดโดยคนเวียดนามเชื้อสายเขมร ที่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศเวียดนาม โดยลักษณะของภาษาเขมรที่ต่างไปจากภาษาไทยคือเป็นภาษาไม่มีวรรณยุกต์ และไม่มีระบบเสียงหนักเบาของสระที่เรียกว่า register มีการสร้างคำโดยเติมอุปสรรค (prefix) และ อาคม (infix) แต่สิ่งที่เหมือนกันคือการเรียงประโยคแบบภาษาไทย

สถานการณ์การเรียนของนักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมร

นโยบายด้านการศึกษา การสนับสนุนให้เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมเขมรหรือท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ชายแดน รัฐยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนนัก แม้จะมีนโยบายกว้าง ๆ ให้โรงเรียนในท้องถิ่นจัดการศึกษารายวิชาท้องถิ่น

แต่ภาษาและวัฒนธรรมในท้องถิ่นก็ยังไม่ถูกผลักดันอย่างเต็มความสามารถ โดยมีข้อแม้ว่าสามารถทำได้เมื่อมีบุคลากรการศึกษาพร้อม นอกจากนี้การศึกษารายวิชาและวัฒนธรรมประเทศเพื่อนบ้านก็ยังไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร แม้จะมีมหาวิทยาลัยหลายแห่งที่ผลิตบัณฑิตผู้มีความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมประเทศเพื่อนบ้าน แต่การตอบรับในการศึกษาระดับท้องถิ่นและระดับชายแดนยังไม่ได้รับการสนับสนุน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564) จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าภาครัฐมีการผลักดันให้เกิดหลักสูตรการเรียนรู้ในรายวิชาท้องถิ่นซึ่งก็เป็นเรื่องที่ดีในการผลักดันให้มีการเรียนรู้ที่เข้าถึงความเป็นท้องถิ่น แต่ในรายวิชาพื้นฐานอย่างเช่นภาษาไทยนั้นก็ต้องมีการเรียนการสอนที่ผลักดันให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากการรายงานผลการทดสอบ O-NET ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 ของสถาบันการทดสอบการศึกษาแห่งชาติ รายงานประจำปี 2562 จำแนกตามภูมิภาค 7 ภูมิภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทย อยู่ลำดับที่ 6 สำหรับผลการทดสอบ O-NET ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 พบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทย อยู่ลำดับที่ 7 ซึ่งเป็นลำดับสุดท้ายของทั้ง 7 ภูมิภาค (เกษสุดา บุณยพันศักดิ์, 2564) จากการรายงานข้างต้นเมื่อเทียบจากเว็บไซต์ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (ออนไลน์) พบว่าคะแนนเฉลี่ยภาษาไทยของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ 50.85 ซึ่งน้อยกว่าค่าเฉลี่ยทั่วประเทศคือ 57.15 ส่วนคะแนนเฉลี่ยภาษาไทยของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คือ 45.90 น้อยกว่าค่าเฉลี่ยทั่วประเทศเช่นกันคือ 46.80 ซึ่งเป็นเครื่องบ่งบอกถึงสถานการณ์การเรียนการสอนภาษาไทยได้พอสมควร

ปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยที่เกิดขึ้นกับนักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมรที่ใช้ภาษาเขมรถิ่นไทยเป็นภาษาแรกที่มีผู้วิจัยศึกษาไว้พบว่าปัญหาใหญ่ในการสื่อสารภาษาไทยคือ การออกเสียงวรรณยุกต์ที่ผิดไปจากภาษาไทยมาตรฐานตามที่ปิ่นแก้ว กังวานผูกพันธ์ (2550) ได้ศึกษาการออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยระหว่างเด็กเชื้อสายเขมรกับเด็กที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่พบว่า เสียงวรรณยุกต์ของเด็กเชื้อสายเขมรในจังหวัดสุรินทร์มีความแตกต่างจาก

เด็กไทยกรุงเทพฯ โดยเสียงที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์กลาง (สามัญ) ซึ่งสาเหตุนี้เป็นที่ทราบกันดี เนื่องจากภาษาเขมรต่างจากภาษาไทยที่ไม่มีเสียงวรรณยุกต์ในระบบเสียงนั่นเอง

แนวคิดและทฤษฎีในการสอนภาษาไทยให้กับ นักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมร

แนวคิดและทฤษฎีในการสอนภาษาไทยให้กับนักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมร จะต่างออกไปจากการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ เนื่องจากผู้เรียนนั้นมีพื้นฐานภาษาไทยมาตามมาตรฐานมาพอสมควรจากการสื่อสารในชีวิตประจำวันหรือที่เรียกว่าการสลับภาษาซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ในระดับประโยคกับคู่คนที่มีความสามารถใช้ภาษาในการพูดมากกว่าหนึ่งภาษา จากปัญหาที่พบสามารถกล่าวได้ว่าเด็กนักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมรนั้นเป็นผู้พูดสองภาษา โดยการพูดสองภาษา (Bilingual) ตามที่นภลัย สุวรรณธาดา (2545) กล่าวไว้ในเอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่ 1 ว่าเด็กพูดสองภาษามีสองประเภทใหญ่ ๆ คือ

1) เรียนรู้สองภาษาพร้อม ๆ กันตั้งแต่วัยทารก คือ เด็กจะพูดสลับเปลี่ยนสองภาษาทั้งสองได้โดยไม่ต้องแปล

2) เรียนภาษาที่สองหลังจากเรียนรู้ภาษาแรกมาก่อนแล้ว เด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี มักเรียนรู้ภาษาที่สองได้อย่างรวดเร็วและพูดได้ชัดเจนมากกว่าเด็กที่มีอายุมากกว่านั้น

ที่กล่าวมาข้างต้นนักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมรนั้นจัดอยู่ในทั้งสองกลุ่มเนื่องจากการเข้าเรียนในโรงเรียนที่ใช้ภาษาไทยมาตามฐานในการเรียนการสอน แต่จะมีอุปสรรคในการที่จะมีความผิดพลาดในการใช้เสียงวรรณยุกต์เพราะคุ้นชินกับการใช้ภาษาเขมรถิ่นไทยที่ไม่มีวรรณยุกต์ในการสื่อสารกับคนในครอบครัวและชุมชน

ดังนั้นแนวคิดและทฤษฎีในการสอนก็จะต่างไปจากการสอนภาษาไทยในฐานะภาษา ต่างประเทศเพราะถือว่านักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมรมีพื้นฐานทางภาษาไทยเป็นทุนเดิมอยู่แล้วเพียงแต่ขาดเทคนิคและวิธีการในการเรียนที่ถูกต้องเท่านั้นเอง แนวคิดและทฤษฎีที่สามารถนำมา

สอนการอ่านและการและการเขียนของนักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมร มีดังนี้

1. การสอนภาษาแบบโฟนิกส์ วิธีการสอนแบบโฟนิกส์ (Phonics Method) คือ วิธีการสอนออกเสียงที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงและตัวอักษรโดยใช้การออกเสียงเป็นตัวกำหนดและให้ความสำคัญกับเสียงของตัวอักษรและการสะกดคำ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในกระบวนการสอนอ่านโดยเว็บสเตอร์ (Webster, 1908 อ้างถึงในรุ่งอรุณ โรจน์และรัตนาดำรง ไชยศรี, 2560) ได้นำวิธีการสอนแบบโฟนิกส์มาใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกาใน ค.ศ. 1783 โดยการสอนสะกดคำเป็นครั้งแรกเพื่อนำมาใช้เป็นขั้นตอนในการสอนอ่านเริ่มต้นและในช่วง ค.ศ. 1890 รีเบกกา โพลลาร์ด (Rebecca Pollard) ได้นำวิธีการสอนแบบโฟนิกส์มาอธิบายเพิ่มเติมจนเป็นที่ยอมรับและทำให้วิธีนี้ได้รับความนิยมสูงสุด ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา การสอนเรื่องเสียง (Phonics) และสัทศาสตร์ทางเสียง (Phonetics) ถูกนำมาใช้ร่วมกัน การสอนอ่านออกเสียงแสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์ทางเสียง และทำให้ทฤษฎีการวิจารณ์ว่าเป็นวิธีการสอนอ่านเบื้องต้นวิธีหนึ่งที่จะช่วยปรับปรุงการสอนอ่านได้ วิธีการสอนแบบโฟนิกส์จึงเป็นการสอนที่เริ่มจากเสียงของตัวอักษร และเป็นการอธิบายการออกเสียงตามหลักภาษาศาสตร์

วิธีการสอนแบบโฟนิกส์สามารถแบ่งออกเป็น 11 ประเภท (Harris and Hodges, 1995 อ้างถึงในรุ่งอรุณ โรจน์รัตนาดำรง ไชยศรี, 2560) ได้แก่

1) การออกเสียงตามอักษร (letters phonics) เป็นการสอนโดยเน้นออกเสียงของอักษรแต่ละตัวเป็นหลัก เช่น /ก/ ในภาษาไทยออกเสียงว่า “กอ” ตรงกับสัทอักษร /k/ ซึ่งออกเสียงว่า “เกอะ”

2) การสอนออกเสียงเป็นคำ (whole-word phonics) เป็นการสอนอ่านเป็นคำโดยไม่แยกเสียงของตัวอักษรในคำ

3) การออกเสียงควบกล้ำ (cluster phonics) เป็นการสอนเสียงที่เน้นเสียงควบกล้ำของตัวอักษร

4) การวิเคราะห์การออกเสียง (analytic phonics) เป็นการสอนวิเคราะห์เสียงของตัวอักษรแต่ละตัว ซึ่งเป็นการอ่านออกเสียงส่วนประกอบของคำ

5) การสังเคราะห์การออกเสียง (synthetic phonics) เป็นการสอนอ่านที่ฝึกให้นักเรียนเรียนรู้เสียงของตัวอักษร การผสมตัวอักษรหรือเรียกว่าการสะกดคำ

6) การออกเสียงแบบอุปนัย (inductive phonics) เป็นการสอนโดยเริ่มจากการยกตัวอย่างจากส่วนย่อย ๆ เป็นสิ่งแรก หลังจากนั้นจึงให้ผู้เรียนสรุปออกมาเป็นกฎ ซึ่งเป็นการเรียนจากส่วนย่อยไปหาส่วนรวม โดยเริ่มจากการสอนอ่านสะกดคำก่อนแล้วจึงมาสอนอ่านคำในภายหลัง

7) การออกเสียงแบบนิรนัย (deductive phonics) เป็นการสอนกฎหรือข้อมูลเกี่ยวกับภาษาให้แก่ผู้เรียนเป็นสิ่งแรก หลังจากนั้นจึงยกตัวอย่างเสียงจากคำนั้น ๆ เป็นการเรียนจากส่วนรวมไปหาส่วนย่อย โดยเริ่มสอนจากคำก่อนแล้วจึงมาสอนสะกดคำในภายหลัง

8) การออกเสียงโดยนัย (implicit phonics) เป็นการสอนคำเพิ่มเติมจากคำที่กล่าวออกมาแล้วโดยใช้การตีความหมายจากถ้อยคำ

9) การออกเสียงที่ชัดเจน (explicit phonics) เป็นการสอนกระบวนการออกเสียงที่ฝึกให้ผู้เรียนออกเสียงได้ชัดเจนและถูกต้อง

10) การออกเสียงที่แท้จริง (intrinsic phonics) เป็นวิธีการฝึกออกเสียงจากหน่วยเสียงอย่างเป็นระบบ

11) การออกเสียงเพิ่มเติม (extrinsic phonics) โดยใช้การสอนออกเสียงเป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนรู้เพิ่มเติมมากกว่าการเป็นส่วนหนึ่งในการสอนอ่าน มีการแยกแบบฝึกหัดมาใช้ในการสอนซึ่งเป็นช่วงเวลาเพิ่มเติม

2. ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-based Learning : BBL) การเรียนรู้ภาษาเป็นการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยประสาทสัมผัสทั้งห้าในการช่วยในการจำด้วยการใช้สัมผัสของประกอบของคำให้ชัดเจนผ่านบัตรคำเพื่อให้เด็กได้ฝึกการอ่าน เนื่องจากเด็กในมีความสนใจในเรื่องของสี โดยสีของตัวอักษรจะช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในการฝึกอ่านมุ่งไปสู่ การจัดประสบการณ์ภาษาโดยสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (ม.ป.ป.) ได้เสนอแนวทางไว้ ดังนี้

1) ให้เด็กฟังบทเพลง บทร้องเล่น บทกล่อมเด็ก มีความหมายกับเด็กเป็นพิเศษเพราะเป็นภาษาที่มาพร้อมกับจังหวะและทำนอง ทำให้สมองเด็กมีความพร้อมสูง ที่จะรับการชี้นำด้านจังหวะ

2) จังหวะและทำนองมีความสำคัญ เพราะเป็นเสียงที่ผ่านการเรียบเรียงอย่างดี มีความกลมกลืน มีความไพเราะ เสียงที่ไพเราะกลมกลืนเหล่านี้ ไม่เพียงแต่เข้าไปชี้นำการพัฒนาทางภาษา แต่ยังมีบทบาทในการจัดระเบียบการเชื่อมโยงของเซลล์สมอง

3) การอ่าน และการเขียน มีความหมายมาก เพราะเด็กคิดว่าเป็นโลกใหม่อันน่าทึ่ง ดังนั้น จึงไม่ควรเริ่มต้นสอนภาษาแบบหลักภาษา ไม่ควรเริ่มต้นจากเรื่องความถูกต้อง หรือการสะกดคำ เด็กควรได้รับการชี้นำให้ลองอ่านและลองเขียนดูเมื่อเขาพร้อมแล้ว

4) ผู้ใหญ่ต้องทุ่มเทเวลาอ่านหนังสือให้เด็ก ฟังอย่างสม่ำเสมอ สิ่งทีอ่านนั้นต้องกว้างขวาง ครอบคลุมตั้งแต่กวี นิทาน สารคดีง่ายๆ ครูและผู้ปกครองเป็นแบบอย่างด้านภาษา

5) จัดกิจกรรมให้เด็กได้ฝึกพูด พัฒนาทักษะการใช้คำพูด ทั้งแบบง่ายและซับซ้อนขึ้นมา เพื่อแสดงความรู้สึก ความคิด ความเห็น พูดคุย เล่าเรื่อง จัดเวลาให้กิจกรรมนี้สม่ำเสมอทุกวัน

6) ให้เด็ก เรียนรู้ภาษา บทเพลง เรื่องเล่าของหมู่บ้านและชุมชน จากการฟังและการอ่าน เพราะวัฒนธรรมและความคิดซึมซับอยู่ในภาษาถิ่นก่อนเป็นอันดับแรก

7) ให้เด็กฝึกใช้ภาษาในการสื่อสาร ให้เด็กเรียนรู้ว่า ภาษาสะท้อนและช่วยการสื่อสารเกี่ยวกับความเป็นอยู่ ความคิด และการกระทำ เมื่อกิจกรรมทางภาษาสัมพันธ์ กับเรื่องราวในบ้าน ครอบครัว และชุมชน

8) ให้เด็กเล่นสนุกและทดลองใช้เสียงและรูปแบบของภาษา เช่น การสัมผัสอักษร จังหวะคำ คำพูดที่ไม่มีความหมาย และอารมณ์ขัน หนังสือกลอน หนังสือที่เน้นจังหวะเสียง หนังสือตลกที่ใช้เสียงซ้ำเป็นสิ่งจำเป็น

9) ให้เด็กซึมซับความงดงามของภาษา โดยผ่านบทเพลง สัมผัส อักษร จังหวะ การเล่าเรื่อง บทกวี และการเล่นละคร ฟังและเล่านิทาน

10. ให้เด็กฝึกสร้างภาษาเอง สร้างบทสนทนา และบทแสดงสำหรับตนเอง และสำหรับการเล่นละคร ร่วมกับผู้อื่น

11. ให้เด็กเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างภาษาพูดและภาษาเขียน การเขียนสิ่งที่คิดจำเป็นมากในวัยนี้ แต่เนื่องจากเด็กยังสะกดคำได้น้อย ดังนั้นควรเน้นให้เขียนออกมาก่อน เน้นไวยากรณ์ทีหลัง ถ้าเน้นไวยากรณ์ตั้งแต่แรกเริ่มความกล้าเขียนและอยากเขียนจะลดลง

12. ให้เด็กใช้ภาษาสื่อสารด้วยการแสดงทางศิลปะ เช่น เต้นรำ ละคร ดนตรี หุ่นกระบอก ประติมากรรม และภาพวาด เพื่อสื่อสารความคิดเห็นและความรู้สึก

การออกแบบการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมร

การออกแบบการสอนที่เหมาะสมนั้นต้องดูบริบทความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างจริงจังและนำไปสู่การออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่ ในการสอนนักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมรนั้นผู้สอนต้องเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและหาทางออกที่ดีให้กับผู้เรียน ดังนี้

1. สร้างสื่อการเรียนรู้ในการฝึกอ่านออกเสียง การสร้างสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแรกหรือภาษาแม่ ผู้สอนต้องทำความเข้าใจและให้ความรู้แก่เด็กในด้านภาษาศาสตร์ รู้จักวิธีการอ่านออกเสียง เข้าใจคำศัพท์เพราะวิชาภาษาศาสตร์เป็นการอธิบายทางวิทยาศาสตร์ ตามทีนภาลัย สุวรรณธาดาในหนังสือ เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3 (2545) กล่าวว่า เครื่องมือที่ง่ายที่สุดคือ กระดาษ ซึ่งใช้ส่องดูลักษณะของริมฝีปากและอวัยวะภายในปาก ใช้มือจับตรงลำคอเพื่อรู้สึกถึงความสั่นของเส้นเสียง เพื่อให้การออกเสียงนั้นถูกต้องตามระบบเสียงในภาษาไทย

2. สร้างสื่อทำมือหรือสื่อจากของจริง การสร้างสื่อในรูปแบบของบัตรคำที่เป็นพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ในภาษาไทยโดยใช้ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-based Learning :BBL) มาช่วยในการแยกออกจากกันโดยใช้สีในการกำหนดเพื่อช่วยในการจำ

และนำไปใช้ หรือสร้างสื่อจากของจริง เช่น ปากกา สมุด สิ่งของเครื่องใช้ เป็นต้น

3. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อที่มีความสำคัญชนิดหนึ่ง เนื่องจากเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและเป็นที่สนใจของนักเรียน เช่น วิดีโอการออกเสียงตามกระบวนการของการเปล่งเสียง เห็นการทำงานของอวัยวะในการเปล่งเสียง เป็นต้น วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กนักเรียนสามารถรับรู้ถึงกระบวนการในการเปล่งเสียงเนื่องจากการเปล่งเสียงแต่ละครั้งต้องผ่านอวัยวะในการออกเสียงหลายส่วนในร่างกาย จึงจะออกมาเป็นถ้อยคำที่สมบูรณ์

4. การเขียนตามคำบอก เป็นอีกหนึ่งสิ่งที่ผู้เรียนให้ความสนใจอีกทั้งครูยังสามารถประเมินได้ว่าผู้เรียนมีความสามารถในการด้านการเขียน ที่สำคัญการที่ผู้เรียนจะเขียนได้นั้นต้องสะกดและออกเสียงได้ถูกต้องจึงจะนำไปสู่การเขียนที่ถูกต้องได้

จากที่กล่าวมาผู้สอนสามารถเลือกใช้สื่อการสอนที่หลากหลายที่เหมาะสมกับวัยแห่งการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษาที่เกิดขึ้นผ่านการฝึก ย้ำ ซ้ำ ทวนอยู่หลายครั้งจนเกิดเป็นทักษะในการเรียนรู้ในภาษาไทยที่ถูกต้องสืบไป

สรุป

การสอนภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านและการเขียนให้กับนักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมรนั้นถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการสอนดังกล่าวค่อนข้างที่จะมีความต่างจากการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแรกเนื่องจากพื้นฐานในการใช้ภาษาและการสะกดนั้นขึ้นอยู่กับเสียงที่พูด เมื่อนักเรียนชาติพันธุ์เขมรพูดอย่างไรก็มักจะเขียนและสะกดตามเสียงที่ตนพูดออกมาและที่สำคัญผู้สอนต้องมีความเข้าใจในธรรมชาติของภาษาที่มีความแตกต่างดังที่รุ่งฤดี แผลงศร (2561) อธิบายหลักการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศว่า การที่ผู้สอนมีความรู้ภาษาไทยอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จในการสอนภาษาไทยให้ชาวต่างประเทศ ผู้สอนควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนการสอน แนวคิดเกี่ยวกับวิธีสอนแล้วนำองค์ความรู้เหล่านั้นไปใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นขั้นตอนและสอดคล้องกับเนื้อหา

ที่จะสอน จากที่กล่าวมาผู้เขียนเห็นว่าการสอนภาษาไทย
ในฐานะภาษาต่างประเทศสามารถทำความเข้าใจและ
ประยุกต์ใช้ได้กับนักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมรได้เพราะมี
พื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน แต่นักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมร
จะได้เปรียบกว่าในเรื่องของการรู้และสื่อสารภาษาไทย
ได้มากกว่าผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ
เมื่อผู้สอนมีความเข้าใจในสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นก็จะทำให้
การเรียนการสอนภาษาไทยของนักเรียนชาติพันธุ์ไทย-เขมร
มีประสิทธิภาพตามมา นำไปสู่การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ที่ดีตามไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลาง**

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพฯ :ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย.

เกษสุตา บุณพันธ์ศักดิ์. (2564). **โครงการยกระดับ**

**คุณภาพการศึกษาด้านการอ่านออกเขียนได้
และการวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
ในจังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บุรีรัมย์.**

นภลัย สุวรรณธาดา. (2545). **เอกสารการสอนชุดวิชา**

**ภาษาไทย 3 หน่วยที่ 1-6 นนทบุรี :มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.**

ประกอบ ผลงาม. (2538). **สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทย :**

**เขมรถิ่นไทย. นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษา
และวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัย
มหิดล.**

ปราณี กุลละวณิชและคณะ. (2540). **ภาษาทัศน.**

**พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

ปิ่นแก้ว กังวานศุภพันธ์. (2550). **การศึกษาเปรียบเทียบ**

**วรรณยุกต์ภาษาไทยระหว่างนักเรียนไทยเชื้อสาย
เขมรถิ่นไทยที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่:
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้าน
แกใหญ่และมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไผทสมันต์
จังหวัดสุรินทร์กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**

และมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตแห่ง

**มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์).
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.**

รุ่งฤดี แผลงศร. (2561). **หลักการจัดการเรียนการสอน
ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. วารสาร
วิชาการศึกษาศาสตร์. 19 (2). เดือนกรกฎาคม -
ธันวาคม.**

รุ่งอรุณ โรจน์รัตนและดำรง ไชยศรี. (2560).

**วิธีการสอนแบบโฟนิกส์. สารานุกรม
ศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. 52. เดือนมิถุนายน.**

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (ออนไลน์).

**รายงานผล O-NET ด้วยแผนที่ประเทศไทย.
สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2565.**

จาก [https://www.](https://www.niets.or.th/th/catalog/view/3121)

[niets.or.th/th/catalog/view/3121](https://www.niets.or.th/th/catalog/view/3121)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558).

**หนังสือคู่มือการดำเนินงานอ่านออกเขียนได้
อ่านคล่องเขียนคล่องและสื่อสารได้. กรุงเทพฯ :
ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.**

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและ
นวัตกรรม. (2564). **กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย :
งานวิจัยและความท้าทาย. ม.ป.ท.**

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้. (ม.ป.ป.). **สรุป
เนื้อหางานสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “10 ปี
การเรียนรู้ตามหลักการพัฒนาสมอง (Brain -
based Learning : BBL). ม.ป.ท.**

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2548). **ภาษาในสังคมไทย**

**ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลง การพัฒนา.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**